

Πρὸς ἐντελῆ δὲ ἀθώωσιν τοῦ ἔθνους ἀναγκαῖον θεωροῦμεν νὰ προτάξωμεν καὶ τὴν ἑξῆς ἔκθεσιν.

Πρὸς τὴν ἐν Ἀθήναις Β'. τῶν Ἑλλήνων Συνέλευσιν.

ΕΚ ΘΕΣΙΣ

Τῆς ἐπὶ τῷ οἰκογομικῷ ἐπιτροπῆς, ἐπὶ τῆς προτάσεως τῷ π. Ιηρεῖονσιον Λεβαδείας, περὶ ἀποξηράσεως τῆς Κωπαΐδος.

«Ἢ ἐπιτροπὴ, λαθοῦσα ὑπὸ δψιν τὴν ἀνωτέρω πρότασιν καὶ σκεψθεῖσα, ὅτι ἐπειδὴ ἀπανταχοῦ τοῦ Κράτους ὑπάρχουσι λιμναῖ, ἔην, τέλματα χρήζοντα ἀποξηράσεως, εἶναι ἀναγκαῖον, ἀντὶ εἰδικοῦ, νὰ ψηφισθῇ γενικὸς περὶ τούτων νόμος, συνέταξε νὰ καὶ ὑποβάλλει εἰς τὴν παραδοχὴν σας τὸ περὶ τούτου ψήφισμα.»

«Ἐν τῷ ψηφίσματι τούτῳ ὠρίσθησαν οἱ ἀνώτατοι ὄροι τῶν «παραχωρήσεων, ὃ δὲ ἀριόδιος ὑπουργὸς, λαμβάνων ἐκάστοτε ὑπὸ δψιν τὰς εἰδικὰς καὶ τοπικὰς περιτάσεις ἐκάστου κτήματος, θέλει χορηγεῖ ἀναλόγως τούτων τὰς παραχωρήσεις, ἀλλ᾽ οὐδίνως ἐθεωρήθη ἀναγκαῖον νὰ προτιμῶνται οἱ ἐπιχειρηματίαις «έκεῖνοι, οἵτινες προτίθενται τὴν εἰσαγωγὴν ἐπιστημονικῆς γεωργίας καὶ κτηνοτροφίας, ἵνα οὕτως ἐπιτύχωμεν τὴν θελτίωσιν τῆς ἡμετέρας. Ἐκ μακρᾶς πείρας εἶναι γνωστὸν, ὅτι διὰ τοῦ «παραδειγματισμοῦ εὐκολώτερον θέλουσι κατασταθῆ ἐγκρατεῖς «οἱ ἡμέτεροι γεωργοὶ καὶ ποιμένες τῶν τελειοποιημένων μεθόδων, ἢ διὰ σχολείων τῆς θεωρίας, ἢν δὲν δύναται νὰ ἐννοῇ τις «ἄνευ βαθμοῦ τινος παιδείας, τὴν δόπιαν δὲν ἔχουσι, δυστυχῶς, «οἱ κατὰ τὸ πλεῖστον ὅλως ἀγράμματοι γεωργοὶ καὶ ποιμένες «μαρ. Ἡ ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς τοῦ προϋπολογισμοῦ ἐκφράζομένη «εὐχὴ περὶ συστάσεως σχολείων πρακτικῆς γεωργίας θέλει πραγματοποιηθῆ εὐκολώτερον καὶ συντελεστικώτερον, ὅταν ἡ Κυβέρνησις παραχωρήσῃ ἀπὸ τὰ ἐν τῷ παρόντι νόμῳ μνημονευόμενα «ἔθνικὰ κτήματα, ἐπιβάλλουσα ὡς ὄρον, ὅχι μόνον τὴν εἰσαγωγὴν ἐπιστημονικῶν μεθόδων, ἀλλὰ καὶ τὴν ὑποχρέωσιν τοῦ ἐργολάθου νὰ δέχηται εἰς τὸ ἔργοστάσιόν του παιδας ἐκ τῶν γειτονικῶν χωρίων, οἵτινες νὰ μανθάνωσι καὶ ἐφαρμόζωσι παρακύτῳ τὰς μεθόδους ταύτας· συγχρόνως δὲ νὰ ἐπιτρέπῃ ὁ ἐργα-

»λάβος οὗτος εἰς πάντα γεωργὸν ἢ ποιμένα νὰ ἐπισκέπτηται
 ντὰ ἐργοστάσια αὐτοῦ καὶ νὰ παρίσταται ἀκωλύτως εἰς τὰς
 γεωργικὰς καὶ κτηνοτροφικὰς ἐργασίας αὐτοῦ, ὑποχρεουμένου νὰ
 »λύῃ ἀπορίας τῶν χωρικῶν, δοὺς θήθελον ἀπευθύνει πρὸς αὐτὸν
 τοιαύτας. Πρὸς ἐργολάδον λοιπὸν ἀναδεχθησόμενον τοιαύτας
 »ὑποχρεώσεις ἡ Κυβέρνησις ἃς κάμη γενναίας παραχωρήσεις καὶ
 »εὔκολίας, ἀλλὰ καὶ διὰ τῶν ὄργανων τῆς ἃς ἐπιβλέπῃ τὴν
 ἀκριβῆ αὐτῶν ἐκτέλεσιν. Διὰ τῆς συστάσεως τοιούτων ἀγροτε-
 »κῶν ἐπιχειρήσεων θέλει ἐπιτύχει ταχύτερα καὶ ὀρφαλέστερα ὁ
 »σκοπὸς τῆς θελτιώσεως τῆς γεωργίας καὶ τῆς κτηνοτροφίας μας,
 »τὸν δόποιον ἡ πεσοῦσα δυναστεία ἐπεδίωκε διὰ τῶν θεωρητικῶν
 σχολῶν, ἀδραῖς δαπάναις καὶ χρόνῳ μακρῷ, χωρὶς ποτὲ νὰ
 »δυνηθῇ νὰ φθάσῃ καὶ τὸν δόποιον ζητεῖ νὰ ἐπιτύχῃ ἡ ἐπὶ τοῦ
 »προϋπολογισμοῦ ἐπιτροπὴ διὰ τῆς συστάσιως σχολείων πρα-
 »κτικῶν, διὰ τὰ ὄποια θέλουσιν εἰς μάτην δαπανηθῆ μεγάλαις
 σχηματικαὶ ποσότητες, χρησιμεύσουσαι μόνον, ώς πάντοτε, εἰς
 »θεραπείαν καὶ ἔξοικονόμησιν προσώπων, καθόσον ἀπεδείχθη,
 »ὅτι τοιαύταις ἐπιχειρήσεις ἐπιτυγχάνουσι μόνον, ὅταν διευθύ-
 »νωνται ὑπὸ ἴδιωτῶν.»

«Περιττὸν νὰ γίνῃ λόγος ἐνταῦθα περὶ τῶν καθέκαστα ἀρ-
 »θρῶν τοῦ προτεινομένου ψηφίσματος, διότι αἱ διατάξεις αὐτοῦ
 »νείσι σαφέσταται καὶ θέλουν ἀναπτυχθῆ ἀπὸ τοῦ έθματος κατὰ
 »τὴν συζήτησιν.»

«Ἡ ἐπιτροπὴ θεωρεῖ καθῆκόν της νὰ συστήσῃ τὴν ταχεῖαν
 »συζήτησιν καὶ ψήφισιν τοῦ νόμου τούτου, ώς μέλλοντος νὰ ἐ-
 »νδοκενήσῃ μεγάλην ἐπιρροὴν ἐπὶ τῆς εὐημερίας τοῦ Ἑλληνικοῦ
 »ἔθνους.»

«Ἐχομεν πολλὰς λίμνας καὶ πλείσους τόπους λιμνώδεις, βαλ-
 »τώδεις καὶ τελυχτώδεις, οἵτινες διὰ τῶν ἀναδιδομένων ἐξ
 »αὐτῶν μιασμάτων κατέστησαν νοτώδεις καὶ δυσκατοικήτους
 »τοὺς πέριξ τόπους καὶ ἀποστέλλουσι κατ' ἔτος εἰς τὸν ἄλλον
 »Κόσμον πολλὰς χιλιάδας λογικῶν ζώων, ποιοῦντες μάλιστα
 »μεγάλην θραῦσιν εἰς τὰ νήπια τῶν γεννιαζόντων χωρίων, καὶ
 »προσήγοντες περιοδικὰς καὶ καταστρεπτικὰς ἐπιζωτίας.»

«Διὰ τῆς προτεινομένης παραχωρήσεως αὐτῶν καὶ τῆς κατὰ
 »συνέπειαν ἀποζηράνσεως καὶ καλλιεργείας τῶν θέλουσιν ἀποκα-
 »τασταθῆ οἱ τόποι οὗτοι (τῶν ἀδιαλείπτων σήμερον μόσων καὶ
 »τῆς ἐρημώσεως) ὑγιεινότατοι, κέντρα πληθυσμῶν μεγάλων

ανθρωπογνωμονίῶν διαιφόρων, καὶ ἐπὶ τέλους σχολεῖα πρακτικὰ, δι' ἧν
αθέλουσι θελτιωθῆναι καὶ γεωργίκα καὶ ἡ κτηνοτροφία μας. Πολλοὶ,
οὐέκχητοῦντες σήμερον μικράς θέτεις μὲ εὔτελεστάτους μισθους,
οὐέλουσιν εὑρει ἔντιμον ἐναπχόμενον εἰς τοιαύτα ἔργα, καὶ πά-
ρους εὐζωίας, τὸ δημόσιον θέλει λαμβάνει φόρους οὐκ εὐκατα-
φρονήτους, ηδὲ δημοσίᾳ τάξις θέλεις ἀποκτήσεις ἀγρύπνους καὶ
νιελικρινεῖς φύλακας, τοὺς εἰς τοιαύτας ἐπιχειρήσεις σχολη-
θησομένους.»

«Ἡ έθνικὴ συνέλευσις διὰ τῆς ψηφίσεως τοῦ νόμου τούτου
οὐθέλει δεῖξει, ὅτι συναντεῖθέντες τὴν σπουδαιότητα τοῦ πράγ-
ματος, ηδὲ Κυβέρνησις ἀς ἐνεργήσῃ ταχέως καὶ γενναίως τὰς
οὐπαραχωρήσεις τῶν ἐν λόγῳ κτημάτων, ἵνα ἐντὸς ὀλίγων ἐτῶν
μεταβληθῇ δλῶς ηδὲ όψις τῆς Ἑλλάδος. Οὕτω δὲ πάντες θέλομεν
οὐέννοήσει καλῶς τὸνσκοπὸν τῆς μεταπολιτεύσεως, κοθόσον η πεσοῦ-
σα δυνατεία, ἔνεκα κακώς ἐννοουμένης φειδωλίας, ἀναχωρήσασα
οὐέκ τῆς Ἑλλάδος μετὰ τριακονταετίαν, ἀφῆκεν ὡς εὗρεν τὴν ὑ-
νιλικὴν κατάστασιν τοῦ τόπου. Διότι ἐμικρολόγει μέχρις ἀπελ-
πισίας καὶ παρέλυς διὰ τῶν ἀτελευτήτων ἀναστολῶν της πε-
νσαν τάξιν πρὸς τὰ τοιαῦτα ἔργα, γενομένη αἰτία τοῦ θανά-
του πολλῶν μυριάδων ἀνθρώπων κατὰ τὸ διάστημα τῶν τριά-
υκοντα ἐτῶν καὶ τῆς ἀπωλείας πολλῶν ἐκατομμυρίων δραχμῶν
διὰ τῆς μη ἐκμεταλλεύσεως τῶν σπουδαίων τούτων ἔθνικῶν
πόρων!»

«Εἶναι ἐπομένως ἀνάγκη κατεπείγουσα ν' ἀποδημανθῶσι τὰ
οὐταχύτερον καὶ κατασχθῶσιν παραγωγικοὶ δλοὶ οἱ λιμνώδεις καὶ
οὐνοσώδεις οὖροι τόποι, δια νὰ κλείσῃ οὕτω καὶ τὸ κατάσιχον τῶν
οὐπολυπληθῶν ἀώρων θανάτων, τοὺς δποίους ἐπιτέρουσι κατέτοις
ναὶ ἀναθυμιάσεις τῶν σηπομένων ὑδάτων διὰ ταῦτα η ἐπι-
ντροπὴ ἐπαναλαμβάνει νὰ συστήσῃ θερμῶς τὴν παραδοχὴν τοῦ
επροτεινομένου ψηφίσματος ἔχοντος οὕτως.»

Ταῦτα εἰτὲν ἱκανὰ, νομίζομεν, νὰ πείσωται, οὐ μόνον τὸν ἄλ-
λως ἀξιότιμον συντάκτην τῆς Κλειοῦς, ἀλλὰ καὶ πάντα δμο-
γενῆ καὶ πάντα φιλέλλητα, ὅτι καὶ οἱ Ἑλληνες οὐδέποτε ἥμέ-
λπσαν νὰ φροντίζωσι πρὸς ἀνάπτυξιν τῆς ὑλικῆς εὐημερίας των.
Αἱ δὲ περὶ τούτου σοφαὶ πραγματεῖαι τοῦ Κυρίου ἀλσενούδ
ἔχουσιν οὕτως.

"Εργα δημόσια καὶ κοινωφελῆ διπάρχουσιν ἐν Ἑλλάδι διάγιστα. Καὶ δύμας οὐδεμίᾳ δὲλλη χώρα παρὰ τὴν Ἑλλάδα ἔχει μεγαλειτέραν ἀνάγκην διαφόρων ἔργων, κατεπειγόντως ἀπαιτουμένων πρὸς τὴν εὐημερίαν καὶ προαγωγὴν αὐτῆς. Ἐκ τούτων σήμε οὖμεν ἔξαιρέτως τὰ ἑξῆς.

Δημόσια γαῖα. Ἡ Ἑλλὰς ἔχει ἔξι περίπου ἑκατομμύρια πλεύθρων δημοσίας γῆς, τῆς ὁποίας τὸ μέγιστον μέρος, διά τε τὴν γονιμότητα τοῦ ἐδάφους καὶ διά τὴν εὐκρασίαν τῶν ἀέρων, δύναται νὰ φέρῃ καρπὸν ἑκατονταπλασίονα. Ἡ προσδοκομένη ὡφέλεια θὰ γένη καταφανεστέρα, ὅπόταν τροποποιηθῇ ἡ φορολογία, ὅπόταν εἰσαγόθῃ τὸ σύστημα τῆς ἐπιτρήσεως καὶ τοῦ προσδιορισμού τῶν συνδρων, ὅπόταν στρωθῶσιν ἄδοι ή ἐπισκευασθῶσιν αἱ παλαιαὶ, καὶ ὅπόταν ἀρχίσωσι τὰ δημόσια ἔργα, τὰ ἀναγκαιούντα εἰς τὴν εὐδαιμονίαν παντὸς πεπολιτισμένου θένους.

Ἐκ τῶν δημοσίων ἔργων ἀξια μελέτης εἶναι τὰ ἐπόμενα. Αἱ ὁδοὶ ἡ ἀπὸ τούτων πορισθησομένη ὡφέλεια εἶναι μεγίστη. Θὰ καταστῇ δηλονότι εὐκολωτέρα ἡ ἔξαγωγὴ τῆς ὄλικῆς τῶν ὀρυκτῶν κλπ. Θὰ ἀναπληρωθῶσιν αἱ ταχυδρομικαὶ καὶ ἐμπορικαὶ ἀνάγκαι τοῦ τόπου, θὰ γεωργηθῶσι δὲ εὐκολώτερον αἱ ἀπέραντοι γαῖαι αἱ μέχρι τοῦδε ἄγονοι καὶ ἀκαλλιέργητοι. Ἡ ἀποκόρων σις τῶν λιμναίων ὑδάτων, εἴτε ἔνεκα τῆς παρακμαζούσης φυτείας. Τὸ σύστημα τῆς ὄροθεσίας θὰ διευκολύνῃ τὴν καλλιέργειαν τῶν ἔθνικῶν ἔλαιων καὶ ἀμπελώνων. Ἡ ἀρδευσις θὰ καταστήσῃ γονιμώτατα χωρία τινὰ, τὰ ὅποια μέχρι τοῦ νῦν διατελοῦσιν ἄγονα. Γιγειομοιχὰ μέτρα ἔν τε ταῖς πόλεσι καὶ ἐν ταῖς κώμαις θὰ περιστελῶσι τὸν ἀριθμὸν καὶ τὴν δύναμιν τῶν εἰς τινας ὥρας τοῦ ἔτους ἐπιδημούσῶν ἀσθενειῶν. Λιμένες καὶ φανοὶ θὰ προαγάγωσι τὸ ναυτικὸν ἐμπόριον τῶν Ἑλλήνων, εἰς τὸ ὅποιον οὗτοι ἀνέκαθεν ἔλαβον μεγάλην ἐπίδοσιν διότι ἔχουσι φυσικὴν πρὸς αὐτὸν κλίσιν. Εἰς τὸν ἔθνικὸν πλοῦτον καὶ τὰς ἔθνικὰς γαῖας τῆς Ἑλλάδος ἀνάγονται πρὸς τούτους τράπεζαι, ἵθυσοτροφεῖαι, μεταλλεῖαι, δισθιμὸς τῆς Κορίνθου κλ.

"Ισως τινὲς ἔρωτῶσι· καὶ πῶς δύναται ἡ Ἑλλὰς, ἐν τῇ σημερινῇ αὐτῇ καταστάσει, ἄγει σκιᾶς τίνος γρηματολογικῆς ἐμπιστοτύνης, νὰ ἐπιχειρήσῃ τοιαῦτα ἔργα, τὰ δόπια βεβαίως ἡδύναντο νὰ ἀνεψώσωσι τὴν βιομηχανίαν της, νὰ αὐξήσωσι τὸν ἔθνικὸν πλοῦτόν της καὶ νὰ προαγάγωσι τὴν ἥθικὴν αὐτῆς πρόσδοτον; Ἀπαντῶμεν· ἂς προσενεγθῇ ἡ ἐλληνικὴ Κυβέρνησις μετά τιμότητος καὶ ἀκεραιότητος πρὸς τοὺς δανειστὰς τοῦ ἔθνους· οὗτοι δὲ ἀμέσως προθύμως καὶ ἐτοίμως θὰ παράγωσι τὴν Ἑλλάδι πάσσαν δυνατήν θορυβίαν. Οἱ τῶν χρεωγράφων κάτοχοι δὲν ἀπαιτοῦσι παρὰ τῆς Ἑλλάδος ἡ μᾶλλον παρὰ τῆς ἐλληνικῆς Κυβερνήσεως τὰ δυσχερῆ ἢ τὰ δύλως ἀνέφικτα. Ἀπ' ἐνεντίας ζητοῦντες νὰ κανονίσωσιν ἀπὸ κοινοῦ μετὰ τῆς ἐλλην-

κῆς Κυβερνήσεως τὰς ἐκ πολλοῦ παρημελημένας ἀξιώσεις τῶν, ἐπὶ
βάσεων μετριωτάτων καὶ ἀναλόγων πρὸς τὰς σημερινὰς τῆς Ἑλλάδος
προόδους, ζητοῦσι νὰ πρᾶξωσι τοῦτο ἐπὶ ὅρων συντελούντων εἰς τὴν
σύγγραφον ἀγύψωσιν τῆς Ἑλλάδος, ἔτοιμοι δύντες νὰ παράσχωσι τοι-
αύτην ὑποστήριξιν εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῶν πόρων της, ὅποιαν τοῖς ὑ-
παγορεύουσιν ἡ πεῖρα καὶ ἡ πρὸς τὸ ἀγαθὸν τῆς Ἑλλάδος συμπάθειά
των. Μηδεὶς λοιπὸν εἴπῃ ὅτι ἡ Ἑλλὰς δὲν ἔγει νὰ προσενέγκῃ τι
ὅπως ἐφελκύσῃ εἰς ἔσωτὴν τοὺς ἑτοίμους καὶ προθύμους δύντας ἵνα τὴν
βοηθήσωσι. Διότι ἡ Ἑλλὰς κατέχει ἕξ ἔκατον μισρία πλέθρων ἔθνων
γαιῶν εἰς μέρος εὐχράστατον καὶ πάσης ἀναπτύξεως δεκτικὸν, γαιῶν
ῶς ἐπὶ τὸ πλεῖστον κεκαλυμένων διὰ πυλυτήμων δασῶν, ἐλαιώνων
καὶ ἀμπελώνων. Πολλὰ μέρη τῆς δημοσίας ταύτης περιουσίας εἶναι
ἀξιόλογα διὰ τὴν καλλιέργειαν σταφίδος, μετάξης καὶ βάμβακος διὰ
τοιούτων δὲ κεκρυμμένων θησαυρῶν, αἱ γῷραι καθίστανται ἐν γένει
σημαντικαὶ εἰς τε τοὺς ἰδίους κατοίκους καὶ εἰς τὸν πεπολιτισμένον
κόσμον, παράγουσα πάντα τὰ ἀναγκαῖα εἰς τὴν συντήρησιν καὶ εἰς τὴν
τροφὴν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους. Αἱ παρακαλέστη λοιπὸν ἡ Ἑλλὰς τοὺς
κατόχους τῶν γρεογράφων τῆς ὅπως τὴν βοηθήσωσιν εἰς τὴν γονιμο-
ποίησιν τῶν σηπομένων γαιῶν της καὶ εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῶν σήμε-
ρων ἀφανῶν προϊόντων της ἡ δὲ παραγθητομένη ἔντεῦθεν αὐξῆσις
τῶν προσδόων θὰ ἥναι τὸ ἀσφαλέστερον τεκμήριον τῆς πρὸς αὐτὴν
εὑρεγεσίας. Αἱ παρακαλέστη λοιπὸν δὲν δύων αὐτῆς, τῶν γαιῶν
τῶν λατομείων, τῶν ἐλαιώνων, τῶν ἀμπελώνων της καὶ δύσων ἄλλων
κατέχει λανθανόντων πόρων, ἃς γένωσι γενναίως καὶ ἐλευθερίως, ὑπὸ^{μονίμους} ὅρους. συνάδοντας πρὸς τὴν ἀνάπτυξιν τῶν ἀμεταλ-
λεύτων πόρων τῆς Ἑλλάδος καὶ πρὸς τὴν διαρρύθμισιν τῶν ἐσωτερι-
κῶν ἀναγκῶν της.

Ἄκολούθως ἐκτίθενται ἐμπεριστατωμένως ἐν τῇ ἐκθέσει τοῦ
Κ. Ἀλσεΐουδ αἱ ἐν τῷ προοιμίῳ διατυπούμεναι ὄλικαι μεταρ-
ρυθμίσεις. Τὸ περὶ τῆς Κοπαΐδος λίμνης τυμῆμα δὲν εἶναι ἀνά-
ξιον μελέτης. Ο. Κ. Ἀλσεΐουδ ὑπολογίζει ὡς λίαν μετρίαν τὴν
γενησομένην δαπάνην πρὸς ἐκκαθάρισιν τῶν ὑπογείων δχετῶν
(τῶν ἄλλως λεγομένων καταβοθρῶν), ὃν ἡ ἔμφραξις προξενεῖ,
ὡς γνωστὸν, τὴν ἐπίκλυσιν τῶν παρακειμένων πεδιάδων. Ή
ἀποξήρανσις τῆς Κωπαΐδος δύο μέγιστα ὀφελήματα μέλλει νὰ
προξενήσῃ ἀφ' ἐνὸς μὲν θ' ἀποδώσῃ εἰς τὴν γεωργίαν ἑδομή-
κοντα καὶ ἐπέκεινα χιλιάδες πλέθρων ἀρσίμου γῆς, ἐν τόπῳ
μάλιστα κειμένῳ ἐγγὺς τῆς Εύβοικῆς θαλάσσης καὶ ἐπομένως
οὐχὶ ἀνεπιτηδείῳ πρὸς ἐπιβίβασιν καὶ ἀποστολὴν τῶν προϊόντων
ἔξαιρέτως δὲ τοῦ βάμβακος, εἰς τὴν ἀλλοδαπήν ἀφ' ἑτέρου δὲ,
τὰ περίχωρα θὰ ἀπαλλαγῶσιν ἀπὸ τῶν πυρετῶν, οἵτινες ἐπι-